

Intervention nimi

Leader

Rahasto

Maaseuturahasto

Toimenpidetyyppi, johon kuuluu

Yhteistyö (Art. 71, 1.b)

Leader-toimenpiteessä toteutetaan vastaavanlaisia toimia kuin toimenpidetyypeissä *yhteistyö* (Art. 71), *investoinnit* (Art. 68), *nuorten viljelijöiden tilanpidon aloittaminen ja maaseudun yritystoiminnan käynnistäminen* (Art. 69) ja *tietämyksen vaihto ja tiedottaminen* (Art. 72).

Alueellinen kattavuus

Tukikelpoisiksi määritellyt Manner-Suomen maaseutualueet.

Tähän liittyvät erityistavoitteet

Leader-toimenpiteen kautta toteutetaan useisiin CAP-suunnitelman erityistavoitteisiin liittyviä toimia, mutta pääasiassa se vaikuttaa erityistavoitteeseen h) *työllisyyden, kasvun, sosiaalisen osallisuuden ja paikallisen kehityksen edistäminen maaseutualueilla, myös biotalouden ja kestävä metsänhoidon alalla.*

Tulosindikaattorit

R.31a Paikallisten strategioiden piirissä olevien henkilöiden osuus maaseudun väestöstä.

Tavoite: 100 %.

Lisäksi kansallisesti seurattaisiin osin samoja asioita, kuin muilla EU:n tulosindikaattoreilla (lista alla) sekä osin kansallisesti määriteltyjä muita seurantietoja. Kansallisesti seurattavat tiedot rakennettaisiin osaksi tietojärjestelmää. Lisäksi Leader-ryhmät voisivat seurata oman paikallisen strategiansa toteutumista tarpeelliseksi katsomillaan seurantatiedoilla omien järjestelmiensä kautta.

R.23a Niiden toimien lukumäärä, joilla edistetään ympäristökestävyyttä ja ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen tavoitteita maaseudulla

R.30 Niiden tuensaajien lukumäärä, jotka ovat perustamassa maatilaa YMP:n tuen avulla

R.31 Uudet työpaikat tuetuissa hankkeissa

R.32 YMP:n tuen avulla kehitettyjen maaseutuyritysten määrä, mukaan lukien biotalouden yritysten lukumäärä

R.33 Tuettujen Älykkäät kylät -strategioiden lukumäärä

R.34 Maaseutuväestön osuus, joka hyötyy palvelujen paremmasta saatavuudesta ja paremmasta infrastruktuurista YMP:n tuen myötä

Tuensaaja

Paikallista kehittämisstrategiaa toteuttavissa toimissa tuensaaja voi olla julkisoikeudellinen tai yksityisoikeudellinen yhteisö tai yritys sekä elinkeinotoimintaa harjoittava tai sitä aloittava luonnollinen henkilö. Pienhankkeissa tuensaaja voi olla myös oikeusministeriössä valmisteilla oleva kevytyhdistys.

Toimintarahassa tuensaaja voi olla maa- ja metsätalousministeriön hyväksymä Leader-ryhmä ja valmistelutuessa Leader-ryhmäksi hakija.

Vaatimukset, jolla tehokkaasti vastataan erityistavoitteisiin

Leader-toimenpiteellä toteutetaan yleisasetuksen (CPR, Art. 25–28) mukaista yhteisölähtöistä paikallista kehittämistä. Leader-toiminnalla parannetaan maaseudun elinvoimaisuutta, kehitetään paikallisia palveluja ja elinkeinoja, tuetaan mikroyrityksiä ja yrittäjyyttä ja lisätään osallisuutta, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Leader-toiminta on ihmisten ja yhteisöjen aktivointia ja neuvontaa sekä rahoitusta ideoiden toteuttamiseksi.

Leader-ryhmät ovat avoimia kaikille alueen toimijoille ja ne toteuttavat laatimaansa paikallista kehittämisstrategiaa. Leader-ryhmän hallituksen tai muun päättävän elimen kokoonpano noudattaa niin sanottua kolmikantaperiaatetta, eli sen tulee koostua tasapuolisesti paikallisen julkisen hallinnon, yhteisöjen ja paikallisten asukkaiden edustajista. Leader-toiminta tukee verkostoitumista, innovatiivisuutta ja yhteistyötä muiden paikallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa sekä kansainvälisesti.

Leader-toimenpide sisältää kolme alatoimenpidettä: paikallista kehittämisstrategiaa toteuttavat toimet, toimintaraha ja valmistelutuki.

1) Paikallista kehittämisstrategiaa toteuttavat toimet (Paikallisen kehittämisstrategian puitteissa valittujen toimien täytäntöönpano, mukaan lukien yhteistyötoimet ja niiden valmistelu [CPR Art. 28 1.b])

Paikallista kehittämisstrategiaa toteuttavat toimet voivat sisältää kehittämistukia ja yritystukia. Kehittämistuet voivat olla yhteistyöhankkeita, koulutus- ja tiedonvälityshankkeita tai yhteisöllisiä / yleishyödyllisiä investointeja. Kehittämistuilla voidaan edistää mm. älykkäät kylät kokonaisuutta. Yritystuet voivat olla yritystoiminnan käynnistämistä (ml. maatalouden kokeilutuki), kehittämistä tai yritysinvestointeja. Toimet toteutetaan pääosin paikallisesti, mutta yhteistyöhankkeet ja koulutus- ja tiedonvälityshankkeet voivat olla myös alueellisia, alueiden välisiä ja kansainvälisiä.

Esimerkkejä alatoimenpiteen sisällöistä:

Yhteistyöhankkeet: Paikallisen kehittämisstrategian toteuttamista edistävät hankkeet, joilla mm. parannetaan maaseudun paikallisia palveluita, ympäristön tilaa ja toimeentulomahdollisuuksia sekä edistetään yhteisöllisyyttä, osallisuutta, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Koulutus- ja tiedonvälityshankkeet: Maaseudun asukkaiden ja yrittäjien osaamisen lisääminen, suunnitelmien ja selvitysten laatiminen, tietämyksen lisääminen paikallisen kehittämisstrategian teemoista.

Yhteisölliset / yleishyödylliset investoinnit: Paikallisen kehittämisstrategian toteuttamista edistävät aineelliset ja aineettomat yhteisölliset / yleishyödylliset investoinnit, joilla parannetaan maaseudun asuin- ja toimintaympäristöä, pieninfrastruktuuria ja ympäristön tilaa.

Yritystoiminnan käynnistäminen erilaisissa tilanteissa: yrittäjyyskokeilu (kevytyrittäjyys), osa-aikaisen yritystoiminnan käynnistäminen, päätoimisen yritystoiminnan käynnistäminen, sekä maatalouden kokeilutuki uudenlaisen maataloustoiminnan aloittamiseen, uusien liikeideoiden testaamiseen ja kokeiluun; esim. erikoiskasvin viljelyn aloittaminen tai laajentaminen kaupalliseen tuotantoon, eläintuotanto ja / tai tuotteiden valmistelu myyntikuntoon.

Yritystoiminnan kehittäminen: Suunnittelu-, valmistelu/aloitus- ja kehittämis/toimintapaketti yritystoiminnan kehittämiseen, ml. maatalouden alkutuotantoon kuuluvan uudenlaisen yritystoiminnan kokeilun suunnitteluun.

Yritysten investoinnit: Investointituki aineellisiin ja aineettomiin investointeihin.

2) Toimintaraha (Strategian ja sen toiminnan edistämisen hallinnointi, seuranta ja arviointi [CPR Art. 28 1.c])

Tuki Leader-ryhmänä toimimiseen: paikallisen strategian toteuttaminen, seuranta ja arviointi.

3) Valmistelutuki (Valmiuksien kehittäminen ja valmistelevat toimet, joilla tuetaan strategioiden suunnittelua ja tulevaa täytäntöönpanoa [CPR Art 28. 1.a]).

Valmistelutuki Leader-ryhmien tulevan strategian valmisteluun.

Tukikelpoisuusedellytykset

1 Paikallista kehittämisstrategiaa toteuttavat toimet

Tukikelpoisuusehdot määritellään tarkemmin kansallisessa laissa maaseudun kehittämisen tukemisesta xx/2022 ja sitä tarkentavassa valtioneuvoston asetuksessa (xx/2022).

Kehittämistuet:

Tukea ei myönnetä tuen saajien normaalin toiminnan kustannuksiin, eikä kuntien tai valtion vastuulla olevien lakisääteisten peruspalvelujen tuottamiseen.

Yritystuet:

Yritystoiminnan käynnistämiseen sovelletaan seuraavia tukikelpoisuusedellytyksiä:

Tuenhakija sijaitsee tukikelpoisella maaseutualueella.

Tuenhakijalla on viimeistään ennen tuen myöntämistä yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) mukainen Y-tunnus (ei koske yrittäjyyskokeilua).

Tuen hakijalla on taloudelliset ja muut edellytykset yritystoiminnan käynnistämiseen.

Suunniteltua yritystoimintaa koskeva liiketoimintasuunnitelma on toteuttamiskelpoinen ja yritystoiminnalla arvioidaan olevan kannattavan liiketoiminnan edellytykset (huomioiden, että toimeentulo voi koosta useasta eri osasta).

Tuen kohteena olevien toimenpiteiden laajuus on suhteessa tavoiteltuun liikevaihtoon ja yritystoiminnan laajuuteen.

Suunnitellut toimenpiteet täyttävät siihen sovellettavien valtioneuvoston asetusten edellytykset.

Maatalouden kokeilutukea ei voi saada toimintaan, joka voi saada tukea muualta (esim. maatalouden rakennetuista).

Investointeihin sovelletaan seuraavia tukikelpoisuusedellytyksiä:

Tuensaajia voivat olla päätoimiset ja osa-aikaiset, aloittavat ja pääsääntöisesti enintään 5 henkilöä työllistävät mikroyritykset ja vastaavankokoiset monialaiset maatilat, jotka toimivat paikallisilla tai maakunnallisilla markkinoilla.

Tuenhakija sijaitsee tukikelpoisella maaseutualueella.

Tuenhakijalla on viimeistään ennen tuen myöntämistä yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) mukainen Y-tunnus.

Tuen hakijalla on taloudelliset ja muut edellytykset toteuttaa investointi.

Tuenhakija on kokoluokaltaan komission suosituksessa 2003/361/EY määritelty mikroyritys.

Tuenhakija ei ole vaikeuksissa oleva yritys.

Suunniteltua yritystoimintaa koskeva liiketoimintasuunnitelma on toteuttamiskelpoinen ja yritystoiminnalla arvioidaan olevan kannattavan ja tavoitteellisen liiketoiminnan edellytykset.

Muusta yritystoiminnasta saatavat tulot ovat erotettavissa maatalouden yritystoiminnan tuloista.

Investointi on toteutettavissa kokonaiskestävällä tavalla.

Investoinnin kustannukset ovat kohtuulliset suhteessa tavoiteltuun liikevaihtoon ja yritystoiminnan laajuuteen.

Investointi täyttää siihen sovellettavien valtioneuvoston asetusten edellytykset.

Tuettaviin investointeihin sovelletaan kulloinkin voimassa olevaa lainsäädäntöä ja tarvittavia lupavaatimuksia.

2 Toimintaraha

Leader-ryhmän kriteerit

Leader-ryhmän tulee olla oikeustoimikelpoinen toimija, esimerkiksi rekisteröity yhdistys. Leader-ryhmän tulee toiminnassaan noudattaa Leader-periaatteita: monialaisuus, alueperusteisuus, paikallinen kumppanuus, innovatiivisuus, alueiden välinen ja kansainvälinen yhteistyö, alhaalta ylös -lähestymistapa ja verkostoituminen.

Leader-ryhmän toiminta-alue tulee olla paikalliselle kehittämiselle sopiva, jossa maaseutualueiden asukkaita on pääsääntöisesti vähintään 20 000 ja korkeintaan 150 000. Leader-ryhmän toiminta-alueella on oltava vähintään kaksi kuntaa tai osia kahdesta kunnasta ja toiminta-alueen tulee olla pienempi kuin ELY-keskusalue. Sama alue voi kuulua vain yhteen Leader-ryhmään.

Alueen kuntien tulee sitoutua rahoittamaan vähintään 20 prosenttia Leader-ryhmän julkisesta rahoituksesta vuosittaisen kertasuoritusperiaatteen mukaisesti. Tällä tarkoitetaan sitä, että kunta ei voi kohdentaa rahoitusosuuttaan hankekohtaisesti tai asettaa rahoitukselle muita ehtoja.

Leader-ryhmän toiminnassa tulee olla mukana riittävän suuri ja laajapohjainen joukko alueen toimijoita. Mukana tulee olla paikallisten asukkaiden, yhteisöjen, elinkeinoelämän ja julkisen hallinnon toimijoita. Kaikilla alueen toimijoilla tulee olla mahdollisuus liittyä Leader-ryhmän jäseneksi. Säännöt eivät saa rajata toimijoita pois.

Leader-ryhmän hallituksen tai muun päättävän elimen on noudatettava niin sanottua kolmikantaperiaatetta ja sen jäsenillä tulee olla säännöllinen vaihtuvuus. Päättävän elimen tulee koostua tasapuolisesti, eli kullakin yhden kolmanneksen edustus, seuraavien tahojen edustajista: 1) paikallinen julkinen hallinto, 2) yhteisöt (yhdistykset, suuret yritykset) ja 3) paikalliset asukkaat. Hallituksen tai muun päättävän elimen jäsenen yhtäjaksoinen toimiaika voi olla enintään kuusi vuotta. Halutessaan Leader-ryhmä voi päättää ja määrittää säännöissään, että yhtäjaksoista toimiaikaa voi jatkaa enintään kahdella vuodella, jos jäsen siirtyy päättävän elimen puheenjohtajaksi.

Leader-ryhmän työntekijöillä ja luottamushenkilöillä tulee olla riittävä Leader-toimintatavan osaaminen. Leader-ryhmällä tulee olla riittävä taloudellinen ja hallinnollinen osaaminen Leader-toimintaan kuuluvien tehtävien hoitamiseen.

Paikallisen kehittämisstrategian kriteerit

Tarkennetaan myöhemmin. [Yleisasetusehdotuksen Art. 26 mukaan strategiassa tulee esittää a) strategian maantieteellinen kohdealue ja väestömäärä; b) prosessi, jonka mukaisesti paikallisyhteisö on osallistunut strategian kehittämiseen; c) analyysi alueen kehittämistarpeista ja -mahdollisuuksista; d) strategian tavoitteet, mukaan lukien mitattavissa olevat tulostavoitteet, ja niihin liittyvät suunnitellut toimet; e) hallintoa, seuranta ja arviointia koskevien järjestelyjen kuvaus, jossa osoitetaan, että paikallisella toimintaryhmällä on valmiudet strategian täytäntöönpanoon; f) rahoitussuunnitelma, mukaan lukien kunkin asianomaisen rahaston ja ohjelman määrärahojen suunniteltu jako.]

3 Valmistelutuki

Tukikelpoisuusehdot määritellään tarkemmin kansallisessa laissa maaseudun kehittämisen tukemisesta xx/2022 ja sitä tarkentavassa valtioneuvoston asetuksessa (xx/2022).

Tuen muoto ja tukitaso

Tuki myönnetään avustuksena. Toimissa käytetään pääasiassa yksinkertaistettuja kustannusmenettelyjä (kiinteämääräinen rahoitus (flat rate), kertakorvaus, vakioitu kertakorvaus) ja vain erityisestä syystä kustannukset voidaan korvata todellisten kustannusten mukaisesti.

1 Paikallista kehittämisstrategiaa toteuttavat toimet

Kehittämistuet:

Korkeintaan 100 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista.

Yritystuet:

Yritystoiminnan käynnistäminen: tapaukseen mukautettuun liiketoimintasuunnitelmaan perustuen:

Yrittäjyyskokeilu (sis. vuokria, valmennusta, asiantuntijapalveluita): 2 500 € / tuensaaja

Osa-aikaisen yrittämisen käynnistäminen (sis. asiantuntijapalveluita, valmennusta, kokeiluja ja pienhankintoja): 5 000 € / tuensaaja

Päätoimisen yrittämisen käynnistäminen (sis. asiantuntijapalveluita, valmennusta kokeiluja ja pienhankintoja): 7 500 €/tuensaaja

Maatalouden kokeilutuki: Kertakorvaus toiminnan laajuudesta riippuen 2 500–7 500 euroa, rahoittaja arvioi tuen määrän tapauskohtaisesti suunnitelman ja tarpeen mukaan.

Yrittäjyyskokeilun jälkeen on mahdollista hakea tukea joko osa-aikaisen yrittämisen tai kokoaikaisen yrittämisen käynnistämiseen. Osa-aikaista ja päätoimista yritystoimintaa voi kehittää toiminnan kehittämisen tuella sen jälkeen, kun yritystoimintaa on harjoitettu vähintään yhden tilikauden ajan.

Yritystoiminnan kehittäminen:

Yritystoiminnan suunnittelu (yritystoimintaa suunnittelevalle): 1 000 €/tuensaaja

Yritystoiminnan aloittamisen suunnittelu (tuen hakeminen, liiketoimintasuunnitelma): 2 000 €/tuensaaja

Yritystoiminnan kehittäminen (yritys toiminut vähintään yhden tilikauden ajan tai pidempään): 3 000 €/tuensaaja, enintään kolme kertaa edellyttäen, että yrityksen toiminnassa on tapahtunut kehittymistä aiemmin saadun tuen jälkeen ja että yrityksellä on selkä jatkokehittämistarve.

Tuki yritystoiminnan käynnistämiseen ja kehittämiseen myönnetään vakioituna kertakorvauksena. Tuen määrä voi olla enintään puolet yrityksen esittämästä suunnitellusta yritystoiminnasta. Tällä varmistetaan se, että käynnistys- tai kehittämistoimenpiteistä aiheutuvat menot ovat sopivassa suhteessa suunnitellun yritystoiminnan tai kehittämistoimen laajuuteen ja luonteeseen nähden. Tuki maksetaan yhdessä tai useammassa erässä. Mikäli yrityksellä ei ole esittää riittävästi käynnistys- tai kehittämistoimenpiteistä aiheutuvia menoja haettavan tuen perusteeksi, niin kyseisen tuen määrästä voidaan myöntää ainoastaan puolet.

Yritysten investoinnit: tapaukseen mukautettuun liiketoimintasuunnitelmaan perustuen: Aineelliset ja aineettomat investoinnit: x % vähintään 5 000 euron tukikelpoisista kustannuksista ja enintään x euron tukikelpoisista kustannuksista.

Leader-ryhmien puoltamiin investointeihin sovelletaan joko SEUT-sopimuksen 42 artiklaa, yleistä ryhmäpoikkeusasetusta tai vähämerkityksisestä tuesta annettua komission asetusta.

2 Toimintaraha

Toimintaraha on kiinteämääräinen rahoitus (flat rate) Leader-ryhmän julkisesta rahoituskehiksestä ja se kattaa kaikki Leader-ryhmänä toimimisen kustannukset. Toimintarahaa määrätään ja määritellään erillisessä yksinkertaistettujen kustannusmenettelyjen selvityksessä, jonka MMM kilpailuttaa ja joka toteutetaan vuoden 2021 aikana.

3 Valmistelutuki

Valmistelutuki on vakioitu kertakorvaus. Valmistelutuen määrä selvitetään ja määritellään erillisessä yksinkertaistettujen kustannusmenettelyjen selvityksessä, jonka MMM kilpailuttaa ja joka toteutetaan vuoden 2021 aikana.

Suunnitellut tuen yksikkökustannukset ja/tai alustava rahoitus

Paikallista kehittämisstrategiaa toteuttavat toimet:

Yksikkökustannus	2023	2024	2025	2026	2027 n+ 2
€	1 403 550	1 403 550	1 403 550	1 403 550	1 403 550

Toimintaraha:

Yksikkökustannus	2023	2024	2025	2026	2027 n+ 2
€	395 873	395 873	395 873	395 873	395 873

Valmistelutuki:

Yksikkökustannus	2023	2024	2025	2026	2027 n+ 2
€	0	0	0	0	8 600

Suunnitellut vuosittaiset tuotokset

O.27 Number of supported local development strategies (LEADER) or preparatory actions

Paikallista kehittämisstrategiaa toteuttavat toimet:

Vuosi	2023	2024	2025	2026	2027 n+2
Kpl	2,6	10,4	10,4	10,4	18,2

Toimintaraha:

Vuosi	2023	2024	2025	2026	2027 n+2
Kpl	2,6	10,4	10,4	10,4	18,2

Valmistelutuki:

Vuosi	2023	2024	2025	2026	2027 n+2
Kpl	0	0	0	0	50

Määrien oikeutus (enimmäisylätaso (%) tai enimmäismäärä (%/euroa)

Paikallisen kehittämisstrategian suuntaa antava rahoituskehys määräytyy Leader-ryhmän strategian laadun sekä toiminta-alueen asukasmäärän perusteella painottaen harvaan asutun maaseudun ja ydinmaaseudun asukkaita. Toimintarahaa ja valmistelutuen määrä selvitetään ja määritellään erillisessä yksinkertaistettujen kustannusmenettelyjen selvityksessä.

Alustava toimenpiteen kokonaisrahoitus

Alustava toimenpiteen kokonaisrahoitus on 219 miljoonaa euroa, josta EU:n osuus 43 % (94 milj. euroa), valtion osuus 37 % (81 milj. euroa) ja kuntien osuus 20 % (44 milj. euroa). Alustavan suunnitelman mukaan EU:n osuus jakautuu alatoimenpiteittäin pyöristettynä seuraavasti: 1) Paikallista kehittämisstrategiaa toteuttavat toimet 73,0 milj. euroa, 2) Toimintaraha 20,5 milj. euroa, 3) Valmistelutuki 0,5 milj. euroa.

Alla olevissa taulukoissa on alustava suunnitelma toimenpiteestä toteutuvista EU:n rahoitusosuuden maksuista. Toimintarahana osalta pohjassa on käytetty samaa maksujen etenemistä kuin paikallista strategiaa toteuttavissa toimissa, mutta tämä tullaan muuttamaan huomioiden toimintarahana ennako ja vastaamaan todellista tarvetta.

Paikallista kehittämisstrategiaa toteuttavat toimet:

Vuosi	2023	2024	2025	2026	2027 n+2
€	3 649 230	14 596 920	14 596 920	14 596 920	25 544 610

Toimintaraha:

Vuosi	2023	2024	2025	2026	2027 n+2
€	1 029 270	4 117 080	4 117 080	4 117 080	7 204 890

Valmistelutuki:

Vuosi	2023	2024	2025	2026	2027 n+2
€	0	0	0	0	500 000